

Bestikkelse – eller bare et godt tilbud

Af professor Lars Bo Langsted
Juridisk Institut, Aalborg Universitet

Der var engang en lille by, der hed Snolderød. I byen var der tre cykelhandlere. De konkurrerede på livet løs og havde gjort det i mange år, ja faktisk lige så længe nogen kunne huske. Nu havde den ene af dem – cykelhandler Fælg – imidlertid skærpet konkurrencen. Han var begyndt at reparere cykler ganske gratis. Det var, som han sagde, ganske vist en dårlig forretning på kort sigt – men den skulle nu nok blive god, for når folk opdagede, hvor gode hans gratis reparationer var, ville de kun få repareret hos ham. Han havde da også indtægter. F.eks. solgte han lejlighedsvis nye cykler og i øvrigt supplerede han indtægten fra cykelsalget ved at sælge reklameplads på sine vægge, og når de andre cykelhandlere i Snolderød først var gået ned – ja så ville han jo tjene styrtende med penge.

En dag fik Fælg imidlertid en henvendelse fra en af de andre cykelhandlere. Han vidste, at Fælg drev sin cykelforretning i et aktieselskab, og han tilbød nu Fælg, at han skulle få 10.000 kr. kvit og frit, hvis han bare ville dreje nøglen om i cykelforretningen og holde op med at konkurrere dækkene af de to andre. Sikke et tilbud, men hvad skulle Fælg dog svare?

For det første må man se på Fælg som aktionær i det aktieselskab, der driver cykelforretningen. Aktionærer hæfter jo ikke for gælden i selskabet med mere end den værdi, deres aktier har (eller ikke har). Man kan heller ikke forpligte aktionærer til at kaste gode penge efter dårlige – det er faktisk hele humlen ved den såkaldte begrænsede hæftelse. Hvis Fælg således ikke har indgået andre aftaler med nogen – det kunne være med eventuelle medaktionærer, kreditorer eller andre interessenter i selskabet – ja så er han helt frit stillet til blot at stå på sidelinjen og betragte sit selskabs forlis. Hvis det ikke går af sig selv, kan han også på generalforsamlingen beslutte at selskabet skal likvideres. Så bliver alle aktiverne fordelt mellem selskabets kreditorer, og hvis der er midler tilbage, vil Fælg kunne få dem udbetalt. Er der ikke tilstrækkeligt med midler i selskabet til at kreditorerne kan få dækket deres krav, skal selskabet indgive konkursbegæring. Det er alt sammen reguleret i aktieselskabsloven, der også gælder i Snolderød.

Hvis nu Fælg også er bestyrelsesmedlem i selskabet, kan man spørge om det forandrer noget. Som bestyrelsesmedlem vil Fælg have ansvar overfor selskabets ejere (i eksemplet ham selv) og overfor selskabets kreditorer, medarbejdere og andre interessenter. Han skal sørge for at selskabet drives bedst muligt, men hvis det ikke længere er muligt at drive selskabet uden at forøge kreditorernes tab, ja så har han pligt til at standse driften. Som bestyrelsesmedlem har man naturligvis heller ikke pligt til at skyde midler ind i selskabet. Det vil under normale omstændigheder være naturligt, at ledelsen arbejder for at finde kapitalmuligheder inden den træffer afgørelse om lukning, men man kan dårligt tale om, at der er nogen egentlig pligt hertil, medmindre vi taler om behov for meget små forstrækninger, der oplagt vil kunne opnås og som vil føre selskabet over en akut hurdle. Hvis vi forestiller os, at alle de gratis reparationer har udhulet cykelforretningens pengetank, og der ikke er udsigt til yderligere kapitaltilførsel – så er det faktisk Fælgs pligt som bestyrelsesmedlem at sørge for, at der »lukkes ned«.

Men så var der lige tilbuddet fra konkurrenten om at Fælg kunne få 10.000 kr. til sig selv, hvis bare han lukkede. Kan man det?

Her er det igen nødvendigt at sondre. Om Fælg i sin egenskab af ejer beslutter sig for at lade cykelforretning være cykelforretning, fordi han ikke gider mere, fordi han kan tjene flere penge ved at investere i noget andet eller fordi nogle "køber" ham ud, må som udgangspunkt være ligegyldigt. Fælg skal naturligvis følge alle reglerne om afholdelse af generalforsamling, likvidation, konkursorden og alt det andet, man nu skal påse, så ingen bliver forfordelt – men hvis han gør det, er der næppe mere man kan kræve.

Igen er situationen som bestyrelsesmedlem noget mere speget. I sin egenskab af bestyrelsesmedlem skal Fælg, som nævnt, varetage selskabets interesser. Herunder hører også varetagelse af ejerens interesser. Men kun de interesser, der relaterer sig til selskabet og som er i selskabets tarv, har bestyrelsesmedlem Fælg pligt til at varetage. Og ved varetagelsen skal han samtidig påse medarbejderes, investorers og långiveres interesser.

Hvis Fælg nu ikke havde været ejer, men kun bestyrelsesmedlem, kunne man overveje om det ville være i strid med straffelovens § 299, nr. 2 at tage imod konkurrentens penge, for at arbejde for en lukning af cykelforretningen. Bestemmelsen handler om returkommission (også kaldet privat bestikkelse) og beskriver den strafbare handling således: »... den som ... ved varetagelse af en andens formueanliggender for sig selv eller andre på pligtstridig måde modtager, fordrer eller lader sig tilsige gave eller anden fordel...«

Man kunne i den situation, hvor Fælg kun var bestyrelsesmedlem vel sige, at han varetager en andens formueanliggender. Man kunne vel også sige, at der i så fald var tale om en fordel, der gives på pligtstridig måde. Ideen bag betalingen skulle jo netop være, at Fælg som bestyrelsesmedlem ikke varetog selskabets interesser, men udelukkende sine egne økonomiske ditto.

Lige så interessant ville det være, hvis ovenstående er en mulighed, at også konkurrenten, der havde tilbudt de 10.000 kr. ville kunne straffes for overtrædelse af den selv samme bestemmelse. Den slutter således med ordene: »... Såvel som den, der yder, lover eller tilbyder en sådan fordel«. Strafferammen for begge ville da være op til fængsel i 1 år og 6 måneder.

Men når nu eventyret er sådan, at Fælg er både ejer og bestyrelsesmedlem kan det være vanskeligt at sige, at han varetager »en andens formueanliggender« - selvom en andens naturligvis også kan forstås som selskabets (og de interesser, der måtte være forbundet hermed), ligesom det kan være vanskeligt at kalde måden for »pligtstridig«, idet man som ejer netop ikke har nogen pligt til at forsøge at lade selskabet overleve. Jf. ovenfor.

Alt i alt vidste Fælg således ikke helt, hvad han skulle svare konkurrenten - og det ved han stadig ikke. Eksemplet er naturligvis det rene tankespind og eventyr og enhver lighed med nulevende personer og faktiske hændelsesforløb er helt utilsigtet og ganske tilfældig. Allerede af den grund kan vi roligt lade eventyret ende således, at de tre konkurrenter i stedet for at give »penge under bordet« ender med at bejle til hinanden om at indgå i et stort cykelselskab – »Den gyldne pedal, fælg og krank A/S« og efter at have fået konkurrencemyndighedernes velsignelse levede de lykkeligt til deres dages ende...